

¡Nàpols per València, en nom de la dignitat!

Massimiliano Verde
President de l'Academia Napolitana

Alfagar. 24 de novembre de 2018

Estimats amics de València i de la gloriosa corona d'Aragó a la qual Nàpols deu cultura i civilització gràcies al verdader pare del Renaixement Italià, és dir, Alfons el Magnànim, em complau fer-los arribar la meua salutació i ple suport al seu Congrés.

Com a napolità i president de l'Acadèmia Napolitana, Grup Científic Internacional per a la Tutela i Ensenyança de la Llengua i Cultura Napolitana, sent el deure de presentar els meus agraïments per esta gran oportunitat que cap en el marc de la nostra cooperació per la mútua defensa dels nostres drets culturals, llingüístics i de comunitats minorades.

Eixa cooperació s'ha convertit en un eixemple també per a unes altres comunitats *realment* minorades com les nostres respectives.

Esta cooperació ha alvançat la confecció de la primera obra editorial en llengua valenciana i napolitana del sigle XXI el contingut de la qual ya està a disposició de l'UNESCO i d'acadèmies i associacions soci-llingüístiques, europees i americanes, *Llengua napolitana, patrimoni cultural universal en risc*.

Pero, primordialment, desige agrair al noble amic, senyor Moreno, a qui considere un verdader mestre com un dels millors representants i defensors de la llengua valenciana de la seua cultura i dignitat.

Tinguí l'honor de conèixer al senyor Moreno en Manises, (no casualment puix Nàpols li deu gratitut a València també per la producció de la ceràmica, además de la seda), en ocasió d'algunes conferències que doní en València en el mes de maig i despuix en el més de setembre d'enguany (2018).

Estic impulsant, com a president de l'Acadèmia Napolitana, un projecte internacional per al reconeixement de les nostres dignitats culturals, llingüístiques, socials... –la valenciana i la napolitana–, treball ya dirigit a l'UNESCO, com els dia, a Brusseles i a Roma, un treball dirigit també per al reconeixement del còdic ISO per a la noble i dolça llengua valenciana.

Presentí, i seguixc en això, internacionalment la nostra situació, tant en Nàpols com en València, una condició que passa per ser d'opressió, colonialisme, homologació cultural, social, econòmica i política, la qual afecta de manera profunda als nostres dos pobles tan prop i tan germans, la qual a l'hora nos

allunta tant de la realitat i de l'història.

En eixe sentit em permet escriure eixa nota de salutació, encara que breu, esperant expressar els meus sentiments de profunda amistat i compatiment moral.

Això em resulta desgraciadament molt fàcil perquè desafortunadament les mateixes forces ideològiques i econòmiques que ataquen a l'identitat valenciana, fa ja 157 anys intenten anular la napolitana, començant per la llengua que, en el nostre cas, la llengua napolitana, està identificada com la llengua de la màfia i viu una plena degradació cultural i moral per part de la cultura i de la societat italiana, a pesar de tindre esta llengua una evolució més antiga que la llengua italiana, una tradició de sigles i sigles, a pesar de ser la llengua de la cançó que tot lo món canta i admira –en la que s'han escrit i cantat temes com: *-O sole mio, Torna a Surriento, Funiculì, funiculà o Santa Lucia-*, de la lliteratura, de les arts materials i immaterials, i de tindre un còdic ISO.

De totes formes, esta és l'ocasió per a subrallar lo següent i invite a considerar la qüestió en el marc del seu congrés per a la llengua valenciana com yo ho estic fent per la napolitana en tot lo món: una qüestió de violació de drets humans.

En eixe sentit, remarquem que la diversitat cultural és una característica essencial de l'humanitat, la diversitat llingüística és un element fonamental de la diversitat cultural.

Els idiomes locals, especialment pertanyents a minories culturals i indígenes, transmeten cultures, valors i coneiximents tradicionals, per lo tant, juguen un paper important en la promoció d'un desenvolupament sostenible.

Els nostres idiomes són també els instruments més poderosos per a preservar i desenvolupar el nostre patrimoni cultural tangible i intangible.

El patrimoni llingüístic de València forma part integrant del seu patrimoni cultural, com el napolità ho és de Nàpols, i encara més en consideració a l'aportació cultural de València al propi patrimoni de Nàpols i del sud d'Itàlia: ¡Esta és la nostra riquesa!

¡I hem d'entendre que ofendre a Nàpols significa ofendre a València, i viceversa!

En l'època d'Alfons el Magnànim en efecte hi hagué una gran presència de

valencians en la cort napolitana: trobem un eco mític del sobirà i de la cort napolitana d'Alfons en les epopeyes cavalleresques del *Tirant lo Blanch* de Joanot Martorell i en el *Curial i Güelfa*, que reflectixen la situació política del rei front als angevins i el papat. El *Tirant* fon també una font d'inspiració per a un altre cultivador de la cultura napolitana, Miguel de Cervantes. Veja's també les obres sobre la mnemònica del napolità Giambattista della Porta provablement el verdader inventor del telescopi, que seguirà escrivint també en napolità.

El *Curial* té una influència valenciana, no només des de l'àngul llingüístic, també des de l'històric, ya que el toledà Enyego d'Avalos es crià en València i escrigué la novela en la cort napolitana del Magnànim, la qual era una espècie de prolongació de la cort valenciana del mateix rei.

Fon gran la contribució política i cultural en este periodo de valencians com Francesc d'Arinyó, Joan Olzina, Andreu Gassull, Francesc Martorell i poetes com Jordi de Sant Jordi, Andreu Febrer, Jaume Roig, artistes com Jaume Baçó (i en el sigle següent, Josep de Ribera); además, entre els col·laboradors valencians del monarca, Nicolás Valldaura, el mestre de Montesa Pere Centelles, Francesch de Bellvís, Juan Pardo de la Casta, Nicolás Jofré, Ramón de Corbera i Pere Maça.

De fet, en totes les expressions artístiques destaquem el paper de València, com és el cas de l'art de la *riggiola* (rajoletes) napolitana: Alfons el Magnànim, ilusionat en la seua gran obra la Sala dels Barons del Castel-Nuovo i el mirament de l'embelliment d'uns atres importants llocs com el Castel dell'Óvo, aixina com iglésies i claustrs destacats (Donnaregina), recluta als millors arquitectes del moment, ordenant en 1446, "rajoletes" en llustre dorat al ceramista valencià Almurci, sobre el que es pintaren els escuts i companyies del rei.

Les abstractes composicions valencianes d'ascendència islàmica es fusionen en eixe sentit en la decoració napolitana en una manera innovativa que tindran tant d'èxit en els sigles següents.

També fon gràcies a València que durant el transcurs del sigle XVI Nàpols assumí un paper principal com a productor i centre exportador de ceràmica pavimental.

En 1465, Ferrando d'Aragó otorgà a Marino Cataponte una beca per a practicar

l'art de la seda en Nàpols. En 1477, precisament dos anys abans del privilegi de 1479 del rei Ferrando II d'Aragó, s'establí oficialment l'art de la seda en Nàpols, en lo qual es realisà un canvi radical i revolucionari en la manufactura de la seda napolitana i del sur d'Itàlia.

El treball de seda es centrà en Nàpols. S'impulsà l'introducció de la seda valenciana en Nàpols i es construí la Corporació de l'Art de la Seda en l'iglésia de la Seda, és dir la que hui és el "Complesso dels SS. Filippo i Jaume". Gràcies també a València, Nàpols fins a hui és un centre internacional en la producció i treball de la seda i els textils. Resulta tot un cas la semblança entre la magnífica escala de caragol d'ull obert del Castel Nuovo en Nàpols i l'oberta en el pati d'eixe castell en la de la Llonja de la Seda de València.

Per lo que acredita les mútues influències entre València i Nàpols, en l'arquitectura l'arc de triomfo del Castel Nuovo representa la sublimació del renaixement Alfonsí i, en eixe sentit, destaquem la pòstuma imitació pels constructors de les Torres de Quart; també el sostre en forma de parasol de la Sala dels Barons del Castell recorda al de la Capella del Sant Càlç de la Catedral de València, i en 2016 es descobrí un lluent rectàngul que domina les parets del Saló dels Barons en el dia del solstici d'estiu, este dibuixa el contorn d'un llibre, igual al que apareix en monedes i retrats d'Alfons V d'Aragó, que data de mitan del sigle XV.

Un "llibre de llum", tal volta lo que se nomena el llibre del coneiximent. Un misteri provablement lligat a símbols i llegendes esotèriques: no per casualitat, en el portal que flanqueja la gran escalinata de l'edifici, també està el contorn del Sant Grial, encarregat pel mateix rei de Nàpols, Alfons V. L'amor del rei Alfons pels llibres, atestat pels historiadors contemporàneus, li feu reunir una de les més importants biblioteques de tot el renaixement, i els humanistes que freqüentaven la seua cort s'esforçaren en tots els sentits per a adquirir còpies dels clàssics en suntuosos espècimens admirablement transcrits i decorades.

D'esta maravillosa colecció lo que sobreviu està dividit en dos grups principals, dels quals el més ric (348 còdics) es troba en la Biblioteca Nacional de París i en la Biblioteca Universitària de València.

En eixa época en la llengua napolitana hi ha molts "hispanismes", i ho sent molt,

també presentats per la cultura oficial italiana com a “catalanismes”.

És el cas del dit ‘Còdic d'Aragó’ (1458-1460) que de fet nos evidencia el plurilingüisme, fins i tot el napolità, de la cort valenciana en Nàpols: es tracta de 358 documents en la majoria cartes del rei Ferrante I de Nàpols en instruccions per als seus funcionaris sobre la guerra, la diplomàcia o l'administració del tribunal, pero també trobem comunicacions personals o familiars. Uns altres documents són actes de donació o òrdens referents al processament o pagament dels empleats o habitants d'una ciutat. I, també hi ha alguns testimonis de correspondència en dignataris eclesiàstics com a bisbes o cardenals i en el mateix papa Pio II.

Considero de suma importància, tant per als valencians com per a nosaltres els napolitans, una investigació conjunta sobre eixe tema, puix estic molt més que convençut que eixa obra nos pot desvelar tantes mistificacions sobre la llengua que en eixos documents la presenten com a “catalana”.

De totes formes, el napolità substituïx a la llengua llatina en 1442 en els documents oficials i reunions de la cort valenciana en Nàpols, per decret d'Alfons V d'Aragó.

Em permetré una molt breu i incompleta síntesis de les nostres raïls culturals en homenage al nostre passat gloriós en comú, un tesoro humanista, un verdader orgull, puix estic fermament convençut que estes no representen només el nostre passat, sino la limfa del nostre present i del nostre futur, per nos i per tots els que sofriuen en el món dels nostres problemes, i per això com napolità dic encara una volta més, ¡gràcies a València!

Les nostres tradicions, com les expressions, el patrimoni llingüístic tant valencià com el napolità, formen part dels nostres patrimonis culturals respectius i deuen ser protegits i perpetuats per a les jóvens generacions: ¡és el temps de cooperar, d'obrir-se cap al món, com hem demostrat fer sempre en el passat!

Les nostres herències culturals constituïuen el llegat particular que es transmet de generació a generació per les nostres comunitats, la qual cosa es té necessàriament que defendre especialment per a les noves generacions, repetixc, siga individualment o colectivament, com a dret a beneficiar-se del

patrimoni cultural i a contribuir al seu enriquiment (veja's en eixe sentit també la Convenció de Faro -2005- del Consell d'Europa 'Sobre el valor del patrimoni cultural per a l'humanitat').

En eixe sentit encara més important és lo afirmat per la Convenció sobre els Drets del Chiquet (20 de Novembre de 1989), en l'article 29: "Els Estats Parts convenen que l'educació del chiquet deurà estar encaminada a inculcar-li el respecte de la seua pròpia identitat cultural, del seu idioma i els seus valors.

¿Se li confirma en la vida de tots dies al chiquet valencià com al napolità eixe dret? ¡Nosatres ya coneixem la resposta!

Encara més, com nos recorda sempre l'UNESCO "els idiomes són els instruments més poderosos per a preservar i desenvollop el nostre patrimoni tangible i intangible".

Est últim és el "patrimoni cultural immaterial" és dir les pràctiques, representacions, expressions, coneiximent, *know-how*, aixina com ferramentes, objectes, artefactes i els espais culturals associats ad ells que les comunitats, grups i en alguns casos que els individus reconeixen com a part del seu patrimoni cultural.

La llengua, tant la valenciana, com la napolitana, és vehícul del nostre patrimoni cultural immaterial i això està en la base de la diversitat cultural i garantia del desenvollop sostenible. ¡S'entén aixina l'importància de defendre en eixe sentit la llengua valenciana, com la napolitana, com a font de perpetuació de les nostres identitats culturals i històriques, finalment de la nostra ànima de pobles i de comunitats!

En efecte l'Unió Europea respecta la diversitat cultural, religiosa i llingüística i es referix precisament al respecte dels drets humans, que estan amparats en l'àmbit internacional: en eixe sentit recordem que fon propi d'un napolità propondre la qüestió del reconeixement i de la promoció dels drets llingüístics i protecció de la diversitat llingüística en Europa (resolucions del Parlament Europeu dedicades a la protecció de les minories ètniques i llingüístiques: Llengües i cultures de les minories regionals i ètniques en la Comunitat Europea (30 d'octubre de 1987) i la Carta Comunitària dels Drets de les Minories Ètniques (16 de octubre de

1981).

En este sentit recordem: la Convenció de Faro (2005), sobre el valor del patrimoni cultural per a la societat, individualment i col·lectivament, com a dret a beneficiar-se del patrimoni cultural i a contribuir al seu enriquiment.

Açò és part del dret a participar lliurement en la vida cultural, sancionat per la Declaració Universal de les Nacions Unides sobre els Drets Humans (1948) i garantit pel Pacte Internacional dels Drets Econòmics, Socials i Culturals (1966); i que també constitueix un compromís real que cada Estat deu de perseguir.

Ademés, pel tema que estem tractant, hem de remarcar també la Convenció sobre la protecció i la promoció de la diversitat de les expressions culturals (París, 20 d'octubre de 2005) que, afirmant que la diversitat cultural és una característica essencial de la humanitat, nos recorda que la diversitat lingüística és un element fonamental de la diversitat cultural destacant el paper fonamental de l'educació en la protecció i promoció de les expressions culturals.

Esta Convenció subratlla la necessitat d'adoptar mesures per a protegir la diversitat de les expressions culturals i els seus continguts, especialment en situacions en les que les expressions culturals poden córrer perill d'extinció o de greu decadència, aixina que els estats han de favorir programes d'educació i major sensibilització del públic.

Protegir esta diversitat vol dir garantir els nostres drets humans i les nostres llibertats fonamentals com la llibertat d'expressió, informació i comunicació, aixina com la possibilitat de triar les nostres verdaderes expressions culturals.

¡Un deure internacional dels nostres respectius estats!

¡Considere per lo tant que les bases jurídiques mínimes des de les quals s'ha d'alvançar en la defensa internacional de les nostres respectives llengües siguen les mencionades i per la meua part oferixc la meua completa cooperació, segons el treball que seguixc realisant per la tutela i ensenyança de la llengua napolitana, com napolità i com a germà de València i del seu poble!

Bon treball, posem, li preegue, a part tots els contrastes, seguim en lo que nos unix, ¡per la causa primària, la nostra terra i dignitat!

Sulo avimmo ggià perzo, aunate putimmo vincere! (¡A soles ya hem fallit, units podem guanyar!).

En profunda i germana amistat.

Massimiliano Verde
Presidente Accademia Napoletana